

Najkrajšie ilustrácie z celého sveta sú už v Bratislave

[dennikn.sk; 08/09/2017; Jana Németh ; Zaradenie: Kultúra]

<https://dennikn.sk/875332/najkrajšie-ilustrácie-z-celeho-sveta-su-uz-v-bratislave/?ref=rss>

Dnes sa otvára **Bienále ilustrácií Bratislava**. Hlavné sídlo bude mať tento raz v Slovenskom národnom múzeu, medzi ocenenými je aj slovenská ilustrátorka Daniela Olejníková.

*Ilustrácia Daniely Olejníkovej z knihy Útek, ktorá je medzi ocenenými Zlatým jablkom **BIB**.*

Jedna socha stojí na námestí, druhá v parku. Muž a žena. Obe sú z bronzu, životom ich spájajú iba krdle vtákov, ktoré medzi nimi poletujú a odovzdávajú im vzájomné odkazy. Miluje ťa, hovorí jedna socha druhej prostredníctvom svojich poslov, až kým sa nestane niečo fatálne.

Kniha s jednoduchým názvom Vtáky, ktorú napísal Ted van Lieshout je iba jednou z dvoch, ktoré doteraz vyšli mladému holandskému ilustrátorovi Ludwigovi Volbedovi. Vek či množstvo vydaných kníh však v tejto súťaži našťastie nerozhodujú, dôležité je, ako ilustrátor dokáže príbeh posunúť a vyjadriť vizuálne. Dvadsaťsedemročný Ludwig Volbe to podľa medzinárodnej poroty urobil najlepšie a ona mu udelila hlavnú cenu **Bienále ilustrácií Bratislava** – Grand Prix.

Má iba dvadsaťsedem rokov a svoje víťazstvo už stihol osláviť aj na Instagrame. Z jeho blogu je však jasné, že kreslenie je pre neho všetkým. Stačí si prezrieť zbierku jeho skicárov. Originály víťazných ilustrácií z knihy Vtáky, ale aj ďalších víťazov a súťažiach **Bienále ilustrácií Bratislava** môžete oddnes vidieť v Slovenskom národnom múzeu na Vajanského nábřeží v Bratislave, kam sa prehliadka presúva z Domu umenia.

Výbornou správou je, že medzi najvyššie ocenenými je aj slovenská ilustrátorka Daniela Olejníková, ktorá získala Zlaté jablko **BIB** za ilustrácie kníh Hávedník a Útek.

Ilustrácie víťaza Grand Prix IBIB Ludwiga Volbeda v knihe Vtáky.

Ludwig Volbeda nakreslil poetický príbeh o sochách v meste, ktoré komunikujú prostredníctvom vtákov.

*Obálka knihy, ktorej ilustrácie najviac zaujali medzinárodnú porotu **Bienále ilustrácií Bratislava**.*

Na veku nezáleží

Do súťaže sa tento rok zapojilo takmer štyristo ilustrátorov z päťdesiatich krajín sveta, spolu prihlásili až 2657 ilustrácií, čo je najviac v histórii bienále.

"Hodnotenie však nie je žiadna lotéria," hovorí Ľubo Paľo, skúsený slovenský ilustrátor, ktorý bol tento rok členom poroty. Postupne prihlásené práce s porotou redukujú, až mi ostane finálová kolekcia. O tej potom debatujú, porovnávajú jednotlivé diela a hľadajú prieniky názorov.

Porota má, navyše, tú výsadu, že okrem originálov, má možnosť prezrieť si aj knihy, z ktorých ilustrácie pochádzajú. "Robí to rozdiel, lebo ilustrácie sú robené pre knihu a v nej aj dávajú zmysel. Niekedy sa totiž stane, že na prvý pohľad jednoduché ilustrácie môžu vytvárať skvelú knihu a naopak, umelecky výborné artefakty môžu byť nudné, ak je nimi kniha príliš preplnená," hovorí Ľubo Paľo.

Pri víťaznej knihe však žiadnu dilemu s ostatnými porotcami nemali. "Je to kniha, ktorá prináša poetiku v celku, ilustrátor si spolu s autorom textu priam geniálne sadli a vytvárajú magickú atmosféru metafyzického pokoja a inokedy zas nepokoja. Sú knihy, v ktorých sú ilustrácie zamerané príliš konceptuálne, a potom sú také, ktoré využívajú naratívnu ilustráciu, ktorá je príliš popisná, rozprávková. Ludwig Volbe z toho dokázal vyjsť a prepojiť oba tieto svety – jeho ilustrácie sú aj 'peknými obrázkami', ale majú aj svoju vnútornú silu, posolstvo, vytvárajú na stranách knihy špecifickú atmosféru. A ich autor je naozaj výrazný a rozpoznateľný, a to už dnes nie je jednoduché," hovorí porotca a ilustrátor.

Keď víťaza vybrali, vôbec vraj netušil, že ide o takého mladého autora, to zistil až neskôr a zdá sa mu, že je to tak dobre. "Kedysi sa tak trochu patrilo, aby takúto cenu vyhral niekto starší a skúsenejší, ale to už dávno neplatí. Je to súťaž kvality a tá je otvorená všetkým."

Ilustrácie Daniely Olejníkovej v knihe Mareka Vadasa Útek, ktorú vydalo OZ Brak, 2016.

Daniela Olejníková - Útek.

Daniela Olejníková bola ocenená aj za ilustrácie v knihe Hávedník, ktorej autorom je Jiří Dvořák. Knihu vydalo Artforum, 2015.

Trendy už nie sú trendy

Slovenská scéna sa podľa neho vyvíja k lepšiemu, výsledkom sú aj ocenenia z minulosti, či tie aktuálne. "Stále pritom nastupujú nové mená mladej generácie, ktoré robia dobrú prácu. A treba pritom povedať, že sú súčasťou medzinárodnej scény, nejaké národné špecifiká už dnes aj vo svete vidno len výnimočne. Drží si ich napríklad iránska ilustrácia, ale keď sa pozrieme, napríklad, na knižky Danky Olejníkovej, pokojne by mohli vyjsť hocikde vo Francúzsku či v Holandsku a na trhu s kvalitnými knihami by boli konkurencieschopné po všetkých stránkach – od ilustrácie, cez grafický dizajn až po tlač. Hávedník je viac experimentálny, od konceptu po priamu tlač farieb, Útek je tradičnejšou knihou, no ilustrácie Danky Olejníkovej sú veľmi súčasné. Používa digitálne médium, ale pracuje s ním veľmi výtvorne," hovorí Ľubo Paľo, ktorý bol vlani aj súčasťou poroty na súťaži pri knižnom veľtrhu v Bologni a pravidelne zahraničné veľtrhy navštevuje.

Táto dostupnosť a "medzinárodnosť" ilustrátorskej scény podľa neho spôsobila, že sily sa už dnes rozkladajú celkom inak než v minulosti. "Kedysi bolo aj vo svete vidno niekoľko skutočne výrazných autorov, ktorí mali svoj štýl, dnes by som to nazval homogénnou masou heterogénnych prístupov.

Každý chce byť iný, a tým sú si všetci tak trochu podobní. V dnešnej generácii je už problém nájsť tak jednoznačne výrazné osobnosti, akými bol v minulosti u nás, napríklad, Dušan Kállay, ktorý je dodnes jedinečný. Ale nemyslím to v negatívnom zmysle, iba to sledujem ako posun, ktorým ilustrácia prechádza," hovorí.

Výsledkom tohto "trendu" je podľa neho aj to, že oveľa menej fungujú "trendy". Kedysi aj piati-šiesti víťazi vo finálovej kolekcii pracovali s podobným ilustrátorským prístupom, dnes je medzi jedenástimi ocenenými zastúpené prakticky všetko od abstrakcie, cez maliarsky prístup až po minimalizmus. Každý z prístupov sa potom líši v nuansách a nachádza si svojich vlastných fanúšikov.

*Zlaté jablko **BIB**: Maki Arai (Japonsko) - Púpava*

*Zlaté jablko **BIB**: Ana Desnitskaya (Rusko) - Starý ruský dom.*

*Zlaté jablko **BIB**: Ji-Min Kim (Južná Kórea) - Schovávačka*

*Zlaté jablko **BIB**: Narges Mohamadi (Irán) - Bol som jeleň.*

Ukázať, čo je dobré

Ak ide o knihy pre deti, zdá sa mu, že na jednej strane pribúda skutočne veľa umeleckých, artových kníh, na druhej vychádza aj množstvo mainstreamovej, prakticky autorsky nerozoznateľnej produkcie. "A tak trochu akoby sa začala vytrácať klasická pekná a dobre urobená kniha, ktorá bola výsadou bienále po dlhé roky. Niečo medzi vyslovene umeleckým artefaktom a stredoprúdom," hovorí Ľubo Paľo.

Aj preto má takáto súťaž podľa neho stále zmysel, pomôže divákovi zorientovať sa v celej šírosti rôznych prístupov a umožní porotcom, ktorí majú skúsenosti, povedať svoj názor. "Potom s ním môžete súhlasiť, alebo s ním polemizovať, ale práve toto je príležitosť upozorniť na knihy, ktoré na trhu nemusia patriť medzi tie najviditeľnejšie, no pritom sú kvalitné a pozornosť si zaslúžia," hovorí.

Všetko to však podľa neho závisí aj od kondície miestnych vydavateľov a trhu z knihami. Predsa len, knihy sú na predaj a možnosť realizácie rozhoduje o tom, či autor dokáže využiť všetok svoj talent. "Je dôležité, aby mali autori podmienky a možnosti robiť svoju prácu tak, ako ju chcú robiť a ako ju robiť dokážu s využitím svojho potenciálu. Menší trh, prirodzene, dáva menšie možnosti pre rôzne žánre, čo je trochu škoda."

Okrem hlavnej **výstavy** uvidíte v národnom múzeu aj prehliadky prác poslednej držiteľky Grand Prix – britskej ilustrátorky Laury Carlin, laureátky Ceny Hansa Christiana **Andersena** 2016 Rotraut Susanne Berner z Nemecka či ocenené ilustrácie súťaže Nami Concours z Južnej Kórei. V **Bibiane** je **výstava** mladej ilustrátorky Veroniky Klímovej a **výstavu** Migrácie, ktorá vznikla v spolupráci s Veľkou Britániou.